

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — KERIČNOCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevine Italije in moščenstva italijanskih založnikov

UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

Nadvse trdovraten odpor italijanskih in nemških čet

Napadi so prinesli sovražniku le velike izgube na ljudeh in materialu — Protinapadi čet Osi — Učinkovito delovanje osnega letalstva

Glavni stan Italijanskih oboroženih sil je objavljen 27. aprila naslednje 1967. vojno poročilo:

Sovražnik je z močnimi nehotnimi in oklopni silami nadaljeval svojo ofenzivo na zapadnem tuniškem odsek: vsi napadi so se zrušili ob velikih sovražnikovih izgubah na ljudeh in tankih spremembah, med vse trdovratenega odpora italijanskih in nemških čet, ki so na več mestih prešle v protinapade.

Letalstvo Osi je ponovno nastopilo v posem kopnim oddelkom in bombardiralo zbirališča avtomobilskih kolon in oklopnih vozil ter pri tem uničilo in poškodovalo številne tanke.

Včeraj popoldne so štirimotorna letala »Liberator« odvrgla bombe in izvršila obstrelovjanja nad mestom Grosseto ter povzročila znatno škodo na civilnih poslopih, med njimi nad bolnišnicijo Rdečega križa in otroškim zavetiščem Obrambne baterije so se strelile dve letali.

Včernotoma sovražna letala so izvršila letalske napade tudi na S. Antico (Cagliari), Augusto, Bari in Trani. Protiletalsko topništvo je strmolaglo tri bombe, enega pri S. Antico, enega pri Augusti in enega v srednjem Bariju.

PRIPOJAVA K POKROČILU ŠT. 1067:

Zrtve med prebivalstvom zaradi sovražnih letalskih napadov, o katerih poročajo, znašajo: 74 mrtvih in 177 ranjenih v Grossetu, 10 mrtvih in 12 ranjenih, kolikor je bilo doslej ugotovljeno, v Trani, 10 mrtvih in 16 ranjenih skupno v krajuh August, S. Antico in Bari.

Zrtve, ki jih je novozrušila letalska akcija na področju Cagliarija, omenjena v poročilu Št. 1066, se onejujejo na 18 ranjenih.

Sovražnikovo priznanje o junastvu branilcev Tunisa

Rim, 27. aprila s. Nov dokaz o želesnem zadržanju čet Osi v Tunisu, je izjavila vojaškega zastopnika angloameriškega glavnega stana, ki je takole označil bitko: »Borba je kravava, besna, srdita, divja.«

Izjava tega vojaškega zastopnika je sprejeti in razširila agencija Reuter.

Buenos Aires, 27. aprila s. Dopolniški nemških listov na tuniški fronti se nadalje poročajo o velikih težkočah, na katere so močno oborožene angloameriške silsile naleteli zaradi trdovratenega odpora nemških čet. Neko poročilo

Prihod japonskega veleposlanika v Rim

Pozdravna poslanica italijanskemu narodu

Rim, 27. apr. s. Davi je prispel v Rim novi japonski veleposlanik pri Kvirinalu Sinrokusu Hata. Na postaju so ga sprejeli kabinetni šef zunanjega ministra Babusci Rizzo, šef ceremoniala Pellatti Ricci, generalni direktor prekoceanskih poslov Prunas japonskih odpravnih poslov Kase, japonski veleposlanek pri sveti stolici Sede Harada, pooblaščeni minister Mandžukua, vojaški in pomorski atašeji z vsem osebjem japonskega veleposlanstva, predstavniki društva prijateljev Japonske Aloisi, veleposlanik Auriti, italijanski akademik Nicci, rimski poročevalci, japonskih listov, direktor revije »Jamatō« in večilo številnih predstavnosti v zastopnikov japonske kolonije v prestolnici.

Vlak, ki je pripeljal japonskega veleposlanika, je prispel na postajo Termini ob 10.22. Čim je visoki predstavnik Japonske stopil iz vlaka, se je takoj prisrečno pozdravil z italijanskimi oblastmi. Nato so se mu poklonile japonske osebnosti.

Rim, 27. aprila s. Novi japonski veleposlanik je takoj po svojem prihodu v Rim izročil zastopniku agencije Stefani naslednji pozdrav za italijanski narod: »Izredno srečen sem, da se nahajam v Italiji, v tem večnem Rimu, kot poslanik

Uporniško gibanje v Siriji

Sirija, 28. aprila s. Po vesteh iz Sirije se navlje proglašitev obsoedenega stanja nadaljujejo poizkusi sabotaž in plenjenje vojaških skladis. Obsoedeni stanje, ki je bilo omejeno ob pričetku samo na severne pokrajine, je bilo razširjeno tudi na južno ozemlje, kamor so prispevala ojačanja čet iz Palestine. Nove arretacije in obsoede vojaškega sodišča zaradi uporniških dejanj se dogajajo vsak dan.

Ankara, 26. aprila s. Komentirajoč česta uporniško gibanje v Siriji, obzurjuje »Tasvir Erkari« usočno težko prekušenega prebivalstva in poudarja, da je bilo že večkrat proglašeno obsoedeni stanje v Siriji, čeprav prebivalstvo ni zahtevalo drugega kot neodvisnost, ki je njegova pravica. Cesto se je streljalo po mestih s puškami in strojnici, razpostavljenimi na cestnih križiščih. Ko so degolisti prišli v Sirijo, so proglašili neodvisnost države, toda današnje vesti o zatiranjih kažejo, kako lažne so bile te obljube in kako so bili Sirci razoračarani v svojih nadah. Zatiralcii opravljajo silovito zatiranje in obtežujejo Sirce, da se hočejo upreti, toda če bi bili svobodni, ne

bil bilo potrebno, da bi revoltirali. Pisc posudarjal potem, kakšen slab vtis je v sosednjih in neutralnih državah naredilo krenjenje danih obljub, kar daje pravico do prečiranja, da zatrdita o neodvisnosti vseh držav, vsebovana v atlantski listini, niso niti drugega kot sleparstvo.

Pomanjkanje v Libanonu

Sirija, 27. apr. s. Po vesteh iz Beyruha se je stanje v Libanonu poslabšalo zaradi motenj v razdeljevanju kruna prebivalstvu in to v zvezi z neprestanimi revolucionarnimi okupacijskimi čet, ki so skoraj v celoti izčrpale rezerve žita. Skoraj vsi milini so ustavili obratovanje. Nasrečajoče nezaobilovljivo med prebivalstvom kaže tudi na nevarnost pomanjkanja žita v Libanonu.

Madžarsko-švicarska trgovinska izmenjava

Budimpešta, 27. aprila s. Danes je odpotovala v Bern madžarska trgovinska delegacija, ki se bo sestala s švicarskimi zastopniki švicarske vlade in dolgoletna način za povečanje kontingenta po trgovinski pogodbni, ki velja med Madžarsko in Švico, glede izvajanja lesa in pohištva iz Madžarske.

Uporniško gibanje v Siriji

Sirija, 28. aprila s. Po vesteh iz Sirije se navlje proglašitev obsoedenega stanja nadaljujejo poizkusi sabotaž in plenjenje vojaških skladis. Obsoedeni stanje, ki je bilo omejeno ob pričetku samo na severne pokrajine, je bilo razširjeno tudi na južno ozemlje, kamor so prispevala ojačanja čet iz Palestine. Nove arretacije in obsoede vojaškega sodišča zaradi uporniških dejanj se dogajajo vsak dan.

Ankara, 26. aprila s. Komentirajoč česta uporniško gibanje v Siriji, obzurjuje »Tasvir Erkari« usočno težko prekušenega prebivalstva in poudarja, da je bilo že večkrat proglašeno obsoedeni stanje v Siriji, čeprav prebivalstvo ni zahtevalo drugega kot neodvisnost, ki je njegova pravica. Cesto se je streljalo po mestih s puškami in strojnici, razpostavljenimi na cestnih križiščih. Ko so degolisti prišli v Sirijo, so proglašili neodvisnost države, toda današnje vesti o zatiranjih kažejo, kako lažne so bile te obljube in kako so bili Sirci razoračarani v svojih nadah. Zatiralcii opravljajo silovito zatiranje in obtežujejo Sirce, da se hočejo upreti, toda če bi bili svobodni, ne

SLOVENSKI NAROD

Uredništvo in uprava: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Koncessione esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Redakcija pri poštni čekovnem zavodu: Ljubljana Štev. 10-261

Cena 50 cent.

Delovanje izvidnic na ruskih bojiščih

Nemško vojno poročilo pohvalno omenja junakovo zadružje divizije „Pistoia“ in „Trieste“ v Tunisu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. apr. s. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Z vzhodne fronte poročajo o obojestranskem delovanju izvidniških in napadnih oddelkov.

Tudi drugi odломek angleško-severnoameriškega velikega napada proti tuniški fronti se je izjavil o obrambni volji nemško-italijanskih čet. Včeraj je sovražnik izvedel samo se posameči hude sunke in napade, ki pa so bili deloma v protisusklicu zazvenjeni. V času od 20. do 26. aprila so oddelki vojske in letalstva uničili ali onesposobili za premikanje 193 sovražnih oklopnih voz. Kravate izgube sovražnika so

dneh na kopnih frontah ni bilo zabeležiti nobenega važnega dogodka. Neugodne vremenske razmere so ovirevale tudi letalsko delovanje na obrežnih straneh.

Izredna požrtvovalnost sester Rdečega križa

Berlin, 27. aprila s. V znati razdalji od zaledja in celo takoj za frontno črto opravlja 12 nemških prostovoljnik sester Rdečega križa, svoje delo v nekem obvezovališču za čete, ki prihajajo s fronte in ki se od tod zoper vračajo nazaj. Ta kraj leži južno od Petrograda. Tem 12 prostovoljnikom Rdečega križa je bil zarad izrednih okoliščin, v katerih delajo, priznan rekord med vsemi ženami, ki se udejstvujejo pri Rdečem križu za boreče se čete. Skozi obvezovališče, ki smo ga zgoraj omenili, gre vsak dan okrog 1200 mož. Dvanajst ženskih sester, ki skrbi za to obvezovališče, mora med drugim pripraviti vsak mesec 36.000 litrov juhe in 45.000 litrov kave.

Nad Nemčijo sestreljena angleška letala

Berlin, 27. aprila s. Iz pooblaščenega vira se doznavata na podlagi dospelih poročil, da je število angleških bombnikov, ki so bili sestreljeni v noči na 27. t. m. med napadom na ozemlje zahodne Nemčije, naredilo na 17.

Nad tuniškim frontom

Berlin, 27. aprila s. Iz pooblaščenega vira se doznavata na podlagi dospelih poročil, da je število angleških bombnikov, ki so bili sestreljeni v noči na 27. t. m. med napadom na ozemlje zahodne Nemčije, naredilo na 17.

Nov hud razdor v nasprotniškem taboru

Poljsko-sovjetski spor zavzema vedno večji obseg

Stockholm, 27. apr. s. Rusko-poljski incident zavzema, kakor kaže, vedno bolj grozč obseg. Tako je soditi tudi po vseh, ki so prispele iz Londona. Eden se je spričo potemnitive na obzoru požurni in si zagotovil polnomocne, da bi skušal v zadnjem trenutku doseči poravnavo, da bi danes pričakujejo na Downing-Street obisk svetovnega veleposlanika Majskega ter predsednika poljske emigrantske vlade Sikorskog. Polozaj ne dovoljuje nobenega drugega izhoda, kakor takočno sestavo nove poljske vlade, ki bi se moral zopet spraviti s katykskimi morilci, da bi ne bila motena filosovjetska politika Anglike. Pogoje za sestavo nove vlade, pravijo v Londonu, je, da zopet naveže prejšnje odnose z Rusijo in je pripravljena skleniti sporazum glede ozemeljskih vprašanj z najbolj objektivnimi in stvari stališči.

Poljska vlada se je sestala k izredni seji danes in proučila položaj. Vsi angleški listi brez izjeme izražajo svoje razočaranje spričega tega incidenta, ki ga označujejo za »zmago propagande Ose in ki tvori največje potrdilo tega, kar trdi tisk Ose že nekaj časa, to je, da odnose med zavezniški motijo nezaupanje, spori in notranja trena, ki morajo prej ali slegi na dan. Krizo označujejo v Londonu kot konflikt prvega reda, ki ima lahko ne samo politične, temveč tudi vojaške posledice. Z uradne strani se skušajo izogniti, da bi bavili stališče v prid enem izmed strank, in to iz strahu, da bi se položaj, ki je že napet, še bolj ne poslabšal. Priporinjam, da je kriza mnogo hujša, kakor na primer tista, ki je nastala zaradi konflikta med Giraudom in de Gaulleom. Vse pa kaže, da je Anglia bolj naklonjena Sovjetom po načelu, da ima močnejši vedno prav. Poljski sestreljajo, da nimajo dovolj smisla za sodelovanje.

Vendar so tudi znaki, ki kažejo na jezo do Sovjetske zveze ker je storila ostri korak na pričinku diplomatske odnosov s Poljsko, ne da bi obvestila svoje zapadne zavezničke. Čitati je protstreljalo zaradi tega Sovjetski zvezni. »Daily Mail« na primer piše: Globoko je obžalovati zadržanje sovjetske vlade, kar je mnenje ne samo angleške vlade, temveč vseh v Londonu zasednih zvezniških vlad.

Mučna podrobnost, na katero opozarjajo angleški listi, je, da se je incident pripeljal dan, ko Benes izjavil v radiu, da je »Češko-slovaška« zaupala v vzajemnost in popoln sporazum med Rusijo in Anglijo.

Prečitajte, da je danes v Švici, da so moralni tudi ostali duhovniki, ki so bili v Kosteliku, zaključuje madžarska poluradna agencija, je še bolj jasno prikazal nevarnost, ki grozi Evropi in katera lanko prepreči samo zmaga orožja Ose.

Nove grozne ugrotovitve v katynskem gozdu

Berlin, 27. aprila s. Iz same v katynskem gozdu, prizorišča bestialnega boljševiškega besa, so zdaj spravili na dan truplo nekega poljskega duhovnika, ki je bilo s posmočno listino, katere so našli pri strašno poahljenem truplu, identificirano kot truplu vojaškega kaplana Jana Ziolkowskega iz Jaroslava. V uniformi duhovnika, ki je imel čin majorja v poljski vojski, so našli kriz na verižici. V enem izmed žepov so našli molitvenik. V tukajšnjih pooblaščenih krogih pripomljajo, da odkritje trupla vojaškega duhovnika Ziolkowskega pojasnjuje pripombo z dne 21. decembra 1939 v dnevniku nekega poljskega oficirja, ki je bil interniran v koncentracionem taborišču v Kosteliku. V tej prizorišči zaradi tega, da so vse duhovnike v tem boljševiškem koncentracionem taborišču ločili od ujetnikov. V seznamu je bilo tudi ime vojaškega duhovnika Ziolkowskega. Smatralo je torej, da so moralni tudi vsi ostali duhovniki, ki so bili v Kosteliku slediti Ziolkowskemu v gozd strahot, kjer so jih židovsko-boljševiški morilci umorili.

Odličen madžarski gost v Rimu

Rim, 27. aprila s. Dr. Moricz de Tesco, predsednik madžarskega zavoda za zunanje zadeve, je danes obiskal ob spremljaju sestra kulturnega urada madžarskega poslanstva dr. Tassya, sedež srednje inčezemskih dijakov GUF, kjer so se zbrali madžarski vseučiliščniki in vseučiliščni fašisti. Po prisrčnem tovariškem pozdravu direktorja sestra je dr. Moricz izrazil svoje veselje, da je zoper priljubil v Italijo in imel med drugim priliko proučiti in občudovati organizacijo GUF.

Sinoči se nam je predstavil nov komorni trio

Prvi, uspešno izvedeni koncert na violi, kitari in flavi v odlični interpretaciji domačih umetnikov prof. K. Jeraja, S. Preka in S. Korošca

Ljubljana, 28. aprila.
Ljubljansko koncertno življenje nam prinaša zmerom nove, sveže pobude. O njih bi mogli trditi, da so zanimive, privlačne in zelo koristne; ob njih se zavedamo mladostne moči in klenegozdravja, ki prekipeva po žilah naših nevrudnih reproduktivnih glasbenih umetnikov, ki o njih sodijo nekateri, da so najbolj izpodobnici umetnostnih prizadevanj in vzvraženih stremeljivih teh časih ob boku naših likovnih umetnikov. Naj le bežno pozivimo spomin na ustanovitev in živahno delavnost številnih komornih združenj, ki si zaporedno sledijo v svojih nastopih, na izvirne pobude v okviru produkcij našega glasbenega narascišča, na zamisel velikopotezno zasnovanih simfoničnih koncertov ter organizacijo številnih solističnih glasbenih večerov. Ta vzgledna inaktivnost izpodbuja k zmerom novim načrtom, k pomanjšajujo stopnji glasbeno veljavnosti Ljubljane.

In k tem številnim koristnim glasbenim podbudam v zadnjih dveh letih se je pridružila sedaj ustanovitev novega komornega združenja, novega komornega tria, ki ga sestavljajo naši preizkušeni, umetnostno izoblikovani interpreti prof. Karol Jeraj, Stanko Prek in Slavko Korošec. Prof. Jeraj igra v teki novi komorni sestavi violo, S. Prek kitaro, S. Korošec pa flauto. Vsi trije izvajajo v svoji reproduktivni stroki sloves preizkušenih mojstrov. Pobuda z nastopom novega tria je bila namenjena predvsem preizkušnji kitare kot izrazito komornega glasbišča, ki ima svojo zanimivo zgodovino in ki vedno iznova pozivajo pozornost znamenitih glasbenikov.

Za svoj prvi smičnji nastop so si izvajalci izbrali tri skladbe znamenitih kitarskih mojstrov: Italijana F. Molina, bavarskega Nemca Lenarta Callia ter Čeha Vencila Matějka. Vsi trije so bili izvrstni poznavalci kitare, njenega zvoka in tehnikе. Tako so lahko vili v svoje skladbe vse tiste posebnosti, lepote in tehnične značilnosti, ki so nujno povezane z estetično, uspešno, blagovzorečno komorno soligravo navedenih treh instrumentov. Mnogi poslušalci, ki so prišli na koncert iz radovednosti, kako je usognasel sovocje omenjenih glasbišč, so doživeli prijetno presenečenje. Svetle višine flavte, prisršna in topla odmevnost viole, ponirajujoča in blagodejna vočnost kitare so se kompaktno stavljevale v učinkovite muškalne prelivane. Izvajalci so poudarili v svojem izvajjanju intimnost, komornou neposrednost, ki zajema vse tri skladbe. Vesče

so prikazali zgovornost »Allegro« v F. Molinovem »Triu«, sijajno odigrali spevno romancero, ki ji sledi igriivi sklepni Rondò. Svoje izvajalne ter interpretacijske možnosti so vsi trije izvajalci odlično razvili v L. Callovem Triu, kjer smo po uvednem stavku prishlubili nujnemu, prelepejšemu dvogovoru med flauto in violo v Minuettu ter se navzeli prehitevajočega se blagoglasja v zaključnem Rondaju. Serenata Vencila Matějka (op. 26) je s svojimi štirimi stavki izkrovito dopoinila posrečeni komorni spred.

Slavko Korošec, ki je na številnih interpretacijskih mestih nosil težo sporedno, ki omogoča lahkonico izvajanje svetlo zveznega flavtnih tonov, ima svoj podnet v močnem umetniškem hotenu. Svoje odlike pri igri na flauti je izpriznil že ob sodelovanju v simfoničnem orkestru.

Prof. K. Jeraj je suveren mojster svojega instrumenta. Ko smo ga vsega zatopiljena v igro občudovali in opazovali, se nam je zdelo, ko da je popolnoma zraščen s svojo violo, ki se edizvija ljubezni svojega mojstra-umetnika z vso prisršno topločno zvoka ter izraza. Prof. Jeraju poje njegova viola čisto, prozorno, polno in praznično.

Stanko Prek pa je sijajen obvladovalec kitare, ki je zlasti na solističnih mestih zvezna z vsem milim dostojanstvom svojega tona. Ves čas je s svojo uravnoteženo igro vezala obe ostali glasbišč ter dopolnila plemenito skupnost vzglednega sovocja.

Vsi trije izvajalci so skrbno pazili, da niso s svojo igro presegali okvirja komornega podajanja. Komorni ton je komorno intimnost interpretacije lepo podaril. Svoje individualne izvajalne težnje so prizadeleno vzpostavili solgli ter jih prilagodili zahtevam komorne skupnosti. Za svoje uspešno, vzorno izvajanje so bili vsi trije deležni navdušenega večkratnega in delj časa trajajočega priznanja. Tudi šopke so prejeli. Prepricali so se lahko, da je njihova komorna reproduktivna umetnost vzbudila iskreno razumevanje pri številnim občinstvu, ki je popolnoma napolnilo malo filharmonično dvorano. Iskreni odziv postavljal je nadaljnjo umetnostno delavnost.

„Prima linea“

Nova, 25. steklka glasila ljubljanske Zvezde borbenih fašistov objavlja uvodoma topo občuten članek o trojni veri, ki jo ima vsaki Italijan: o veri v Boga, v Mussoliniju in v Zmagi. Nadaljnji članki si posveteni imenujemočnemu tajniku Stranke Carlu Scorsu, ki je ob svojem nastopu postal uređeništvo priznanje za odlično urejene številke o prilikih obletincu ustanovitev Rima, prazniku dela, novembru in Zakeniku dela. V zvezi s proslavo praznika dela sta tudi članki o delovni politiki in o socialnem zagovaranju v fašističnem ustroju, o kapitalizmu ter o avtarkiji in izmeni blaga. V splošni sklop istega predmeta spadajo tudi članki na 5. strani o zanimalju vlade za podjetelstvo, o delavskih menzah in o ojačenju industrijske zmagljivosti. Nadaljnja stran je odmerjena organizacijskim zadavam v naši pokrajini ter sportnemu udejstvovanju Vojske. Besedilo pozivlja nekoliko lepalskih.

Začasna vojna doklada poduradnikom

Glede na svojo naredbo o prilagoditvi plači in mezd z dne 5. julija l. 1941-XIX št. 60, naredbo o zvišanju prejemkov bivših jugoslovanskih uradnikov in usluževalcev z dne 25. januarja 1942-XX. št. 9, naredbo o začasni vojni dokladi bivšim jugoslovenskim civilnim nameščencem z dne 26. maja 1942-XX. št. 100 in naredbe o določitvi začasne vojne dokladi bivšim jugoslovenskim civilnim nameščencem z dne 31. avgusta 1942-XX. št. 171 ter glede na svojo odločbo o izvajanjem naredbe št. 171, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal novo odločbo z navodili za izvajanje naredbe št. 171, ki se tiče določitve začasne vojne doklade poduradnikom.

Poduradniki obdržijo prejemke, ki so jih imeli 11. aprila 1941. Začasna vojna doklada se priznava v skupni višini 30 % na temeljne prejemke od 1. julija do 30. novembra 1941 in v višini skupnih 43 % od 1. decembra 1941 naprej. Ti poviški niso upoštevani za pokojnikov.

Za poduradnike veljajo izvršilna navodila po odločbi z dne 15. septembra 1942-XX. št. 90, kolikor so združljiva z dolobčami prejšnjega odstavka.

Naredba je objavljena v »Službenem listu« 24. t. m.

Sprememba predpisov za promet z motornimi vozili

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil smatrati za umetnostno določiti nov čas za promet z motornimi vozili:

Cl. 1. Promet z vsemi redno pooblaščenimi motorimi vozili je dovoljen ob delavnih dneh v mesecih november–marec od 7. do 19. ure, v mesecih april–oktober pa od 7. do 20. ure.

Cl. 2. Nespremenjene ostanejo določbe poslednjih dveh odstavkov člena 2. naredbe z dne 30. oktobra 1941-XX št. 135.

Ta naredba je bila objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino 24. aprila 1943-XXI.

Velika ponudba – malo povpraševanja

Ljubljana, 28. aprila.

Dva praznika sta popolnoma izpraznili zaloge zelenjavne, ki s se jih gospodinje pripravile ob zadnjem tržnem dnevu na vse konično soboto. Tako je bilo povpraševanje, zlasti za solato, včeraj precejšnje. Nasprotno danes gospodinji v zgodbini jutrišnjih urah nikakor ni hoteli na trg. Čeprav so prodajalke prispeljale zelo vejlke kolčine raznovrstne domače zelenjavne, — Trg je bil že zelo zgodaj izredno dobro založen. Vladalo pa je mirtivo, ker ni bilo skoraj nobenega povpraševanja. Kaže da so naše gospodinje sedaj, ko so jih izčrpali prazniki, uvedle posebne varčevalne ukrepe. Posebno, ker je datum v mesecu že zelo visok.

Na mizicah pod Vedenikovim spomenikom je bilo davi napravil zelo velike kolčine vseh domačih vrst zelenjavne. Berivke, špinaze je bilo toliko, da bi zadostovala za krte povpraševanja, ki je običajno na našem trgu cb drugih dneh. Trnovčanke in Krakovčanke, kakor tudi nekaj cikoričank pa so prispeljale tudi mnogo druge okusne vrtnine, ki razveseljujejo sedaj cok v želodec. Naprodaj je bilo mnogo mesečne rednice. Ambrosiane tako očitno, da ga ni mogel nihče prezeti. Včerajšnji »Piccolo« poroča, da se je vodstvo Triestine obrnilo na nogometno zvezdo s prošnjo, naj uvede preiskavo o poteku omenjenih tekme, predno odločitev o oligiranju kvalifikacijskih tekem.

Pro Gorizia zmagovalita
Nedeljska kvalifikacijska tekma med Pro Gorizio in Leccom v Goriziji se je končala z zmago Pro Gorizije 3:1 (1:0). V tabeli videti se vedno Verona s 6 točkami, druga je Pro Gorizia in tretja Parma, ki imata oba po 5 točk. Četrta je Lecco, peti Lecco in Šestnajst Carrarese.

V drugi skupini vodita s 5 točkami Terme in Varese.

Bležnjica

KOLEDAK

Danes: Sreda, 28. aprila: Vital, Pavel

Krizka.

DANASNE PRIREDITVE

Kino Matica: Za njegovo srečo in Tragovec s sužnjami.

Kino Sloga: Marjeta med tremi.

Kino Unio: Rossini.

Razstava akad. slikarja Rika Debenja v Obersnelovi galeriji.

Spominska razstava umetnin Ivana Vavotija na Jakopičevem paviljonu.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijan trg 5; Mr. Deu-Klanjsk Dla, Cesta Ariele Rea Bohinc ded., Cesta 29, oktobra 31.

— Duhovniška imenovanja. Kanonik Ivan Sirotič od capodistrijskega kapitlja je bil imenovan za škofijeskega delegata pri podporini in moralni organizaciji dežavcev. Duhovnik don Alojz Piccin, ki je bil prideljen dušno pastirski službi Italijanov v inozemstvu, se je vrnil v Škofijo ter je bil imenovan za vikarija v župniji sv. Jakoba v Triestu. Dosedanj vikar v omenjeni župniji don Umberto Tolentino je bil imenovan v istem svojstvu v župniji sv. Antonija v Triestu.

— Nagrada za dvojčke. Triestinski pretek je izročil iz Dučevega sklada nagrado 600 lir. Karlo Dornčuh ob rojstvu dvojčkov Daria in Ferruccija.

— 300 sinov triestinskih bojevnikov na slavnostnem košilju. V okviru proslavljenega počesnega nasprotja z razvojno vsestreljivo, hrepetačno in vsečljivo.

— Razsvetljava jama Gigante. Za velikonočne praznike je bila odprtja ob občinstvu in razsvetljena znamenita podzemna jama Gigante pri Poggioereale na Carse.

Omenjena jama meri v dolžino 380 metrov, visoka pa je 138 metrov.

— Nov spred v Filodrammatiku. Triestinska igraška družina uprizarja te danu odu Filodrammatiku nove veseljive Marcele Marcelli. Baletni zbor nastopi v novih točkrah po zasnutku triestinskem mojstrov maestra A. Grudina in Berta Bože.

— Iz pokrajine Trieste

SPORT

Tableteniški turnir za prvenstvo Ljubljane

Prva polovica z vsemi juniorskimi disciplinami je bila odigrana v pondeljek in včeraj na Rakovniku v Korota-

novi organizaciji

Ljubljana, 28. aprila.

Organizacijo VII. nagradnega tableteniškega turnirja za prvenstvo Ljubljane je prevzel SK Korotan, katerega vodstvo se je že izkazalo z dobro izvedbo prireditve, ki zahteva precej pozornosti in rume. Tako smo vedeli vnaprej, da bo tudi tekmovanje, na delavskih menzah in o jačenju industrijske zmagljivosti. Zadnjem stran je odmerjena organizacijskim zadavam v naši pokrajini ter sportnemu udejstvovanju Vojske. Besedilo pozivlja nekoliko lepalskih.

Cetrtfinal: Bajt—Cerer 2:0, Steklasa—Sircelj 2:0, Tušar—Lendero 2:0.

Polfinal: Bajt—Sircelj 2:0, Lendero—Klun 1:2.

Final: Bajt (Korotan)—Klun (Mladika) 2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16, 21:19).

2:0 (21:16,

Mara Tavčarjeva: Biba

Nova mladinska knjiga, ki je izšla v založbi Tiskovne zadruge

Ljubljana, 27. aprila
Naše mladinsko leposlovje je znova obogatilo z novo lepo pridobitvijo, Znana književnica Mara Tavčarjeva in už. arh. Oton Gaspari sta izdala v založbi Tiskovne zadruge mladinsko knjigo z naslovom »BIBA«, ki jo bo naša mladina nedvomno sprejela z največjim veseljem.

Za novo mladinsko delo je dala avtorici pobudo pokojna ga Franja Tavčarjeva že leta 1937., ko ji je poslala bodrilno pismo, nai je vztraja na svoji poti. Teda je jo opozorila na potrebo po takki mladinski knjigiji. Pokojna dobrotnica revezje je zlasti poučila, da bi mogla kot učiteljica z laskoto izbrati snov za učinkovito priporočevanje. Gospa Franja Tavčarjeva je Mari Tavčarjevi tudi inspirirala ime junakinje novega dela.

Pobudo Visoke gospe je umetnica Mara Tavčarjeva sedaj uresničila. »Biba« je pravljeno-stvarna povest velikega vzgornega počesa. Avtorica je v delo položila podzavestno svoj lastni jaz. Kdor pozna njen življenje v podrobnosti, bo zasledil v povesti njeno osebnost in njeno življensko pot, ki nedvomno ni bila gladko tiskovana.

Vesibina knjige je v kratkem naslednja: Mala Biba je bila v svojem blistvu dobregrada in počesa, vendar ji brezobzirna usoda ni izkazovala naklonjenosti. Pot, po kateri je hodila, ni bila z rožičanim posuta. Kljub temu pa je s svojo vedro naravo prenašala vse. dasiravno je bila sama kriva nezgodom. Po brezkrnih dneh spozna, da je prav in kaj ni, se otoči grebov pred same seboj, a ne obupu. Pogumno nastopi dolgo pot v tuj in neznan svet, poln skravnosti, iskajoč izgubljeno gredo, se preobrazti, a postane še nesrečnejša zaradi neprizakovanih oči. Zazel si nemogoče stvari. Hoče postati riba, da bi plaval po globokem morju, ptica, da bi se povzpela v sinje višave, in še morskej, samo da bi ne ostala, kar je. In kmalu sledi kazen. Zlobna čarownica jo spremeni v nestvor, ki ni ne riba ne ptica in ne človek. Obupana Biba ne ve, ali naj plava v morju, ali naj leta po zraku,

ali pleza po tleh. V tej nesreči pa ji pride nasproti dobrota, ki zmore vse, v obliku palčka, ki s svojo čarobno palico uniči mot zlobne čarownice, da se nestvor spet spremeni v lepo deklico — nedosegljive želje so odvzete in pred dobrim palčkom stoji prejšnja Bibica, poštena v pametna. Vsa srečna poda svojemu odrešitelju roko in ob njem stopa svojemu namenu nasproti.

Vesibina knjige je, kakor vidimo, globoka. V življenju sta potrebna usmiljenje in srčna dobrota; pomagati je treba bližnjemu v stiski; dobro zmerja zmaga nad slabim. Za vse hudo, ki ga storimo bližnjemu, pa bomo prej ali slej prejeli zasluženo plačilo, ki bo tem hujščem pozneje nas bo dolečelo. Ni dvoma, da bo z lepo razumljivega besedila mladina sama izlučila nauke.

Mladinska povest »Biba« obsega 45 strani. Vesibina je razdeljena na 16 pesmi. Stiki so gladko tekoči in lahko razumljivi. Prva pesem je »Biba v Šoli«, ki vsebuje dogovor med učiteljico in uporno deklico; sledi »Biba pleše«, potem pa »šrečamo Bibo pri zdravniku, pri čevljaju, izvemo o njenem dogodku z marmelado, jo slisimo, kaj pove polžkom, kaj se pogovarja s škrati, kaj s palčkom, kaj se žigodi 1. aprila; izvemo, kako najde cekin in čigav je, kako je štela zvezde, kako zna kuhati, kaj se žigodi z ovnom; slisimo njen pogovor z luno, nakar odide na visoke gore in naposedlo v daljnem svetu.

Knjiga je opremljena z uspelnimi izvirnimi lesorezi, ki so delo inž. arh. Otona Gasparija, slike slika Maksima Gasparija. Stiki spremišljajo zanimivo besedilo do začetka do konca in nudijo očem živo predstavo vsebine. Oton Gaspari je učenec znanega umetnika Ela Jutistina in je pokazal mnogo smisla za to umetnost.

Novo mladinsko delo je, kakor rečeno, izdala Tiskovna zadruga, natisnila pa jo je Narodna tiskarna. Ni dvoma, da je izreden velikonočni piht, po katerem bo jasna mladina segla z navdušenjem. »Biba« je že v prodaji.

— mir.

DNEVNE VESTI

— »Govorim z Brunom v turščini. Mladi turški pisatelj Yasar Cimen je prevedel Mussolinijevo knjigo »Govorim z Brunom« (Parlo con Bruno) v turščino. V predgovoru se spominja prevajalec svojih osebnih spominov, ki jih omenja v zvezki z obiskom Mussolinijevih sinov Brun in Viktorja 1. 1927 v Istanbulu.

— Novi trgovinski ataše pri španskem poslanstvu v Rimu. Iz odlokoma španskega zunanjega ministra je bil imenovan Luis Garcia Llera Rodriguez za trgovinskega atašeja pri španskem poslanstvu v Rimu.

— Italijansko zastopstvo pri otvorni plovdivskega međunarodnoga velesajem. V navzočnosti članov diplomatskega zborca, posebnega italijanskega zastopstva, belgarskega trgovinskega ministra Zaharije ogarskega trgovinskega ministra Zsindelyja ter drugih številnih čescemborjev bilo otvoren v Plovdivu mednarodni vzorčni velesajem, ki bo odprt do 9. maja.

Sanghajski Italijani proslavljamjo rojstvo Rima. V Italijanskem domu v Sanghaju je proslavila italijanska kolonija praznik rojstva Rima, Generalni konzul v Sanghaju markiz Pagano di Melito se je ob tej prilici spomnil padilih v Afriliki in Rusiji ter žalih branilev Tunisa. Proslavili so prisostvovali tudi nemški generalni konzul v Sanghaju in narodenosocialistični pravki v uniformah.

— Razvoj italijanskega telefonskega omrežja. Iz Rima poroča: Državno telefonično omrežje je sestavljeno iz 1372 okrožij v skupini dolžini 372.272 km; omrežje je delno pod državo, pod upravo deloma pa pod upravo kom. družbi.

— Hrabri kapitan G. Bacchelli je padel na ruskem bojišču. Na ruskem bojišču je padel hrabri kapitan topnista Jurij Bacchelli, brat znanega p. satevje Riharda Bacchellija. Pokojnik je imel več hrabrostnih odlikovanj sedaj bo prejel še posmrtno odlikovanje.

— Odložene manifestacije florentinskega glasbenega maja. Pristojni odbor je sklenil, da se letosne manifestacije florentinskega glasbenega maja odložijo.

— Nagrade »Fattori«. Ob prilici razstave »Giovanni Fattori« so ustanovili minister za ljudsko vzgojo veliko nacionalno nagrado za slikarstvo, poimenovano po Ivanu Fattoriu. Nagrada, ki se podeljuje vsako drugo leto, bo letos prvič določena. Znača 100.000 lir in ni razdejiva. Ostale manjše nagrade se lahko podelijo v skupinem znesku še drugih 100.000 lir.

— Komisar za počastitev padlih na italijanskih grobovih v Spaniji. Generalni Av. August Grassi, izredni komisar za počastitev padlih italijanskih vojakov, ki so pokopani izven Italije, je prispel v Španijo, kjer bo poseti grobove italijanskih bojevnikov, ki so padli v španski vojni. Dopotoval je v Madrid v spremstvu šefja italijanske vojaške misije polkovnika Carnevala.

— Posmrtna odlikovanja. Srebrno svečino so prejeli v spomin junaka padličniki v vojaki: Poročnik Aleksander Del Rio iz San Cipriana Picentina pri Salernu; podporočnik Mihael Arpaia iz Ottaviana pri Neaplju; podporočnik Giambattista Fioretto iz Rima; podporočnik Vid Campanella iz Rutigliana pri Bariju; mačiški Herman Leuna iz Padove; višji kaporal Angel Campo iz Taranta; kaporal Josip Barrese iz Palerma; kaporal Arslid Ortolani iz Castelplanija pri Anconi; kaporal Andrej Salvator iz Capitanigana pri Aquili; kaporal Anton Talacchi iz Taracchi iz Gattea pri Forliju; karabinjer Anton Cattaglia iz kraja Monte maggiore Belotti pri Palermu; topnica Hamilkar Furloni iz Genove; pešec Franc Giorio iz Luzzija pri Cosenzi; pešec Karol Pallegatta iz Mede pri Milanu.

— 40.000 pirov na vojne ranjence. V prostorih IX. maja v razstavni palaci v Rimu je mons. Giordano svečano blagoslovil v navzočnosti številnih odličnikov 40.000 pirov, ki so jih zbrali kmeteški gospodinji s področja Rima in njegove okolice kot velikonočni dar za vojne ranjence, ki se zdravuje po raznih rimskih bolnišnicah.

— Nagrada za najboljše članke. Ob prilici IV. dne tehnikе, ki bo dne 2. maja, objavlja nač. faš. zavod za izpopolnjevanje industrijskega delavstva razglas za najboljše članke, ki bodo objavljeni ed. 1. aprila do 30. maja 1943. Članiki so lahko

objavljeni v dnevnom ali periodičnem tisku. Podeljene bodo nagrade v skupnem iznosu 10.000 lir. Posebne nagrade so namenjene za članke izpod peresa sindik. organizatorjev, upraviteljev, učiteljev, gospodarov, raznih tečajev, fašistov vsečilišnikov ter delavcev.

— Prvi zimski vzpon severne stene Montašia. Velik planinski uspeh je bil dosegel po odličnem gor zimskem plezalcu in hribolazu dr. Pavlu Netzbandtu. Ta uspeh je vzbuđil zvihen odmev med italijanskimi planinci, po tudi med planinci v inozemstvu. Član gorizijanske sekcije Italijanskega turističnega društva dr. Pavel Netzbandt, ki je po poklicu zdravnik, ter član triestinske sekcije Angele Carli, se namreč lahko ponosa, da sta se prvič vzpela v zimskem času čez severno steno Montašia in sicer ob plezalni poti dr. Kugyja. To smer, ki je znana kot ena najdržnejših in najbolj tvegan v tujem vsej alpskem področju, sta prvič obvladala dne 24. avgusta 1902 dr. Kugy in A. Balfaggio, spremilna do vseh edilnih vodnikov Oitzingerju in Komacu. Sledili so številni poizkusni vzponi čez omremen steno v zimskem času, ko pokriva pogorje Montašia debel sneg vendar pa so bili daleč vzdolje, ob krovu, in se zbrusili. Tega poizkusa sta se sedaj lotila dr. Pavel Netzbandt in Angel Carli, ki slovita po svojih izrednih fizičnih in tehničnih sposobnostih. Svojo odločilno pot so nastopila la. 13. marca ob sedmih zjutraj, ko sta jo mahnila iz najbljžnjega planinskega zavetišča v zelo tveganom smeru. Bilo je okoli 21.30, ko sta se pretokla po celodnevnih živali in nadzvočni borbi s sngom do tričetrt vrha. Bila sta popolnoma izčrpana. Napravila sta si ležišče v zatišju neke stran štrleče skale, kjer sta prebla vso noč. Pre-pala sta noč v dveh topih spalnih vrečah, obkrožena ob ledu in snega. Ob zori sta se dvignila in nadaljevala svoj drzni vzpon. Po šestih urah smrtno nevarnega, izredno napornega plezanja sta se vzpela na vrh Montašia, kjer ju je pozdravilo krasno zimsko sonce in kjer sta se znašla v panorami nepopisne lepot. S tem svojim uspehom sta oba vrila plezale dopriniesla zelo mnogo k slovenskemu janskiemu zimskemu alpinizmu, pripomogla sta pa tudi k početju popularnosti obnov planinskih poti, ter drugih številnih čescemborjev v Plovdivu mednarodni vzorčni velesajem, ki bo odprt do 9. maja.

— Razvoj italijanskega telefonskega omrežja. Iz Rima poroča: Državno telefonično omrežje je sestavljeno iz 1372 okrožij v skupini dolžini 372.272 km; omrežje je delno pod državo, pod upravo deloma pa pod upravo kom. družbi.

— Hrabri kapitan G. Bacchelli je padel na ruskem bojišču. Na ruskem bojišču je padel hrabri kapitan topnista Jurij Bacchelli, brat znanega p. satevje Riharda Bacchellija. Pokojnik je imel več hrabrostnih odlikovanj sedaj bo prej še posmrtno odlikovanje.

— Odložene manifestacije florentinskega glasbenega maja. Pristojni odbor je sklenil, da se letosne manifestacije florentinskega glasbenega maja odložijo.

— Nagrade »Fattori«. Ob prilici razstave »Giovanni Fattori« so ustanovili minister za ljudsko vzgojo veliko nacionalno nagrado za slikarstvo, poimenovano po Ivanu Fattoriu. Nagrada, ki se podeljuje vsako drugo leto, bo letos prvič določena. Znača 100.000 lir in ni razdejiva. Ostale manjše nagrade se lahko podelijo v skupinem znesku še drugih 100.000 lir.

— Komisar za počastitev padlih na italijanskih grobovih v Spaniji. Generalni Av. August Grassi, izredni komisar za počastitev padlih italijanskih vojakov, ki so pokopani izven Italije, je prispel v Španijo, kjer bo poseti grobove italijanskih bojevnikov, ki so padli v španski vojni. Dopotoval je v Madrid v spremstvu šefja italijanske vojaške misije polkovnika Carnevala.

— Posmrtna odlikovanja. Srebrno svečino so prejeli v spomin junaka padličniki v vojaki: Poročnik Aleksander Del Rio iz San Cipriana Picentina pri Salernu; podporočnik Mihael Arpaia iz Ottaviana pri Neaplju; podporočnik Giambattista Fioretto iz Rima; podporočnik Vid Campanella iz Rutigliana pri Bariju; mačiški Herman Leuna iz Padove; višji kaporal Angel Campo iz Taranta; kaporal Josip Barrese iz Palerma; kaporal Arslid Ortolani iz Castelplanija pri Anconi; kaporal Andrej Salvator iz Capitanigana pri Aquili; kaporal Anton Talacchi iz Taracchi iz Gattea pri Forliju; karabinjer Anton Cattaglia iz kraja Monte maggiore Belotti pri Palermu; topnica Hamilkar Furloni iz Genove; pešec Franc Giorio iz Luzzija pri Cosenzi; pešec Karol Pallegatta iz Mede pri Milanu.

— Nagrada za najboljše članke. Ob prilici IV. dne tehnikе, ki bo dne 2. maja, objavlja nač. faš. zavod za izpopolnjevanje industrijskega delavstva razglas za najboljše članke, ki bodo objavljeni ed. 1. aprila do 30. maja 1943. Članiki so lahko

ali pleza po tleh. V tej nesreči pa ji pride nasproti dobrota, ki zmore vse, v obliki palčka, ki s svojo čarobno palico uniči mot zlobne čarownice, da se nestvor spet spremeni v lepo deklico — nedosegljive želje so odvzete in pred dobrim palčkom stoji prejšnja Bibica, poštena v pametna. Vsa srečna poda svojemu odrešitelju roko in ob njem stopa svojemu namenu nasproti.

Vesibina knjige je, kakor vidimo, globoka. V življenju sta potrebna usmiljenje in srčna dobrota; pomagati je treba bližnjemu v stiski; dobro zmerja zmaga nad slabim. Za vse hudo, ki ga storimo bližnjemu, pa bomo prej ali slej prejeli zasluženo plačilo, ki bo tem hujščem pozneje nas bo dolečelo. Ni dvoma, da bo z lepo razumljivega besedila mladina sama izlučila nauke.

Vesibina knjige je, kakor vidimo, globoka. V življenju sta potrebna usmiljenje in srčna dobrota; pomagati je treba bližnjemu v stiski; dobro zmerja zmaga nad slabim. Za vse hudo, ki ga storimo bližnjemu, pa bomo prej ali slej prejeli zasluženo plačilo, ki bo tem hujščem pozneje nas bo dolečelo. Ni dvoma, da bo z lepo razumljivega besedila mladina sama izlučila nauke.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21

Odliven film iz življenja velikega skladatelja

Rossini

V glavnih vlogah: Nino Besozzi in Paola Barbara

Predstave: ob delavnikih: ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedeljah: ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30 uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Najboljši pevski film pretresljive vsebine očarjalca Zarah Leander

Za njegovo srečo

Predstave ob 17. in 19.15 uri

MATINEJA:

Trgovec s sužnjami

Predstave ob 15. ur

KINO SLOGA

Zivahn, ljubka, vsemogočna in presestljiva Assia Noris v lepi zabavnici komediji

Marjeta med tremi

Poleg nje še: Carlo Campanini, Giuseppe Porelli — Dokumentar Luce: Guidonia

Pričetek predstave ob: 14., 15.50, 17.40 in 19.30

— Kinogledališčne vstopnice so naraščajo 40%. Finančno gospodarski vestnik agencije »Agite poroča: Celotne vstopnine italijanskih kinogledališč so naraščale v letu 1942 napravil 1. 1941 za 40%. Dočim je vrgla celotna vstopnina italijanskih kinogledališč v letu 1941 341,46

Vojvoda Bernard Koroški, najmogočnejši gospodar Ljubljane ob njenem začetku

Ljubljana, 13. aprila
začetki razvoja Ljubljane so tesno združeni z delovanjem grofov iz rodbine Španhajmov, ki so izvirali iz Nemčije, kjer so imeli med Renom in Mozeom svoj rodom grad. Od tam se je v 11. stoletju grof Siegrid przenil na Koroško ter tako prišel v posest prestarega prestola koroškega vojvoda. Poseteve sicer niso imeli velikih ugleda pa so si pridobili, ko so po smrti zadnjega Epenštanca pododelovali naslov koroškega vojvoda. S tem je vsakokratni Španhajovec postal voditelj vsega koroškega vitevstva, v vojaštva, v deželi pa najvišji sodniki.

Španhajmoveci so imeli precej posestev tudi na Kranjskem, Središču teh so bila v Tržiču, Kranju, Ljubljani in Kostanjevici. Ljubljansko gospodstvo je obsegalo vso zemljo od izvira Ljubljance do njenega izliva v Savo pri Zalogu. Na severozapadu je bila meja Sora, na jugovzhodu pa Turjak. Na tem ozemlju je bilo več gradov: središče je bil ljubljanski grad, ki njemu pa so spadali še gradovi na Turjaku, Igu, Goriceh, pri sv. Katarini imenovani Hertenberg in grad Falkenberg. Kako važen je bil za Španhajmovece ljubljanski grad, dokazuje dejstvo, da je na njem stalno bil vladav in majščin ali pa brat, da je neposredno upravljal družinska posestva na Kranjskem.

Grad in mesto celota

Času vladanja Španhajmovcev na ljubljanskem gradu se Ljubljana prvič pojavi v zgodovini. Iz leta 1144 je ohranjena prva listina z nemškim mestnim imenom, iz leta 1146 pa s slovenskim. Središče ljubljanske mestne naselbine je tvoril grad, ki je bil močno utrijen in zgrajen tako, da je v njem bival vojvoda ali pa njegov kastelan. Mesto samo je obsegalo samo sedanji Stari trg in Florijansko ulico. K mestu se je prištevalo le tisto, kar je bilo znotraj zidu, ki je oklepal mestno naselbino in grad in ju tako družil v enoto.

Večino prebivalstva tedanjega mesta so tvovali vojvodovi uradniki njegovo vojaško spremljivo, naseljenih pa je bilo tudi že nekaj obrtnikov in trgovcev, ki so skrbeli za potrebe grajskih ljudi. V mestu so bili edenčas do časa daleč znani sejmi. Večji proizvajalec kmečkih pribelkov, razni samostani in veletrži na deželi so si zato postavili tu posebne dvore, ki so obenem obsegali zidana skladilščica za njihovo bla-

zo.

Koroških vojvod iz Španhajmskega rodu je bilo 8

Zgodovina našteva 8 koroških vovod, ki so bili Španhajmskega rodu. Največji ugled si je pridobil vojvoda Bernard Koroški predčudni svojega rodu. Vladal je od 1202–1256, torej izredno dolgo. Vojvodski prestol je zasedel mlad, ker je njegov starejši brat vojvoda Ulrik II zbolel za gobavostjo. Po starodavnem običaju je prevzel oblast in čast v umeštivju na Knežnem kamnu na Gospodovskem polju. Oženil se je z Juto, hčerjo češkega kralja Otakarja I. Premislja.

Stolna koroških vovod je bil tedaj St. Vid ob Glini, ki je bil že leta 1131 znamenit trg. Pod njegovo oblast sta spadali tudi mesti Velikovec in Celovec. Slednemu je podelil mestne pravice in se je zelo trudil, da bi speljal trgovsko pot iz ponavskih pokrajin v južne kraje, ki je tedaj vedala skozi Beljak, preko Celovca. Zato se je zapletel tudi v krvave boje s Škofom Ekbertom načrt pa se mu je izjavil.

Ljubljansko obzidje pretesno

Času njegovega vladanja se je tudi Ljubljana krepko razvijala. Prostor, ki je bil ogrenjen z zidom, je bil že premajhen in nastajalo so številne naselbine zunaj obzidja. Tako so novo naselbino ustanovili minoriti, ki so se naselili na prostornem kraju blizu cerkve sv. Nikolaja, na sedanjem Dvornikovem trgu.

V Ljubljani je vojvod po starem običaju pogosto nadomestoval njegov sin Ulrik. Ta je dovolil naselitve nemškim križarjem okoli l. 1228. Najprej so si najeli stanovanjske prostore v mestu, kasneje pa so se preselili na svoji sedanji prostor čez Ljubljanico.

Med znamenitejšimi stavbami, ki so tedaj že stale v Ljubljani, navajajo zgodovinarji vsaj tri cerkev, župniško šolo pri sv. Petru in skoraj gotovo tudi že šolo nemških križarjev. Razen palace na gradu so imeli grajski gospodarji tudi svoje letovišča pod Turnom, ki je bilo posebno priljubljeno Ulrikom III., zadnjemu Španhajmovcu. Redke liste in tedanjih časov navajajo med ugledejšimi vojvodovimi uradniki Rudelina s Hrušice, ki je bil nje-

gov kastelan in mestni glavar ter je imel sedež na gradu, ter vicedoma Leon, ki je bil upravitelj vojvodovih finanč.

Na Dolenjskem je bila središče Kostanjevica

Razen je naštetih gradov v ljubljanski okolici so si Španhajmoveci pridobili še grad Sostro pri izlivu Ljubljance. Kravje in Mokronog. Na Dolenjskem pa je bila Kostanjevica središče njihovega go-sposta.

Zgodovinarji so mnenja, da je Kostanjevica nastala kot utrjena postojanka v obrambi proti pogostim ogrskim napadom. Deželna meja proti Hrvatskemu tedaj se ni bila trdno določena. Približno je to tvorila Krka. Da bi zavarovali to moje proti ogrskim napadom, so Španhajmoveci zgradili na otoku Krke, jugovzhodno od Sveti Jerneja, močno utrjen grad, ki so ga nazvali "Landstrost". Po obsežnih kostanjevskih gozdovih v okolici so Slovenci naselbino imenovali Kostanjevico. Okoli l. 1250. se je tu razvila precej velik trg, v katerem so bivali številni grajski uradniki. Nekaj časa je bila tudi v Kostanjevici kralj v Ljubljani kovnica za denar. Za Bernardovega vladanja so se naselili bližu Kostanjevico pod Gorjanci cistercijanci iz Vetrinja. Z graditvijo samostana so začeli baje l. 1226. Ustanovno pismo pa je izdanlo v l. 1234. Samostan je bil zelo ogrožen postojanka, ki je mnogo trpel med številnimi roparskimi napadi Ogrov. V tem samostanu so

pokopali tudi Bernardovo ženo Justo, ki je umrla l. 1237.

Ljubitelj umetnosti in pesništva Kostanjevica

O Bernardu Koroškem piše zgodovina, da je kazal veliko vnemo za umetnost in pesništvo. Vabil je na svoji dvor vse znamenitejše pesnike tedanjega časa, ki jih je srečal na svojih številnih potovanjih. Na svojem dvoru je pripeljal pogosto sijajne viteške igre, na katerih so nastopali tedaj najbolj znani vitezi.

Podpiral pa je Bernard tudi samostane in cerkve. Vendar do cerkve ni bil vedno najbolj skrupozen. L. 1220. se je spri z ogrejskim patriarhom Bertoldom, ki ga je celo izobčil in prepovedal v Ljubljani izvrsavati službo božjo. Bernard Koroški si je namreč samostano prisvojil patroniske pravice nad župniško cerkvijo pri sv. Peterju, to je pravico predlagati župnika; sploh je trajal sedem let, nakar je bil poravnalan. Bernard je bil ponovno izobčen, tokrat celo na ukaz papeža Inocencija IV. ker si je po smrti Babenberžana Friderika II. svojevoljno polasti brižinskih gradov na Dolenjskem. Proti njemu se je pogosto pritoževal tudi triestski škof, češ da rogo po njegovih vaseh.

Ko je umrl, je bil vojvoda Bernard Koroški star že 80 let. Pokopali so ga v Šent Pavlu. Vojvodski prestol je zasedel njegov sin Ulrik III., medtem ko je postal drugi sin Filip solnograški nadškof, dasi ni bil nikoli prej višji duhovniški redov.

Prve letalske bombe

so padale na oblegano Venezio pred 94 leti

Letalski napadi igrajo v sedanji svetovni vojni eno najvažnejših vlog. Že med prvo svetovno vojno so bila bojna letala važno oružje in zato bodo maršikoga zanimali spomini na prve letalske napade v zgodovini človeštva. Do prvih letalskih napadov je prisplo med balkansko vojno leta 1912, ko so bolgarski letali napadli mesto Adrianopol, ki so ga branili Turki. Prvi letalski napad sploh je pa znan iz leta 1849... ko so Avstrijevi napadli Venezijo.

Habsburška monarhija je bila že v revolucioni leta 1848, na ribu razpada. Prislo je do velikega upora na Dunaju, dvignili so se pa tudi drugi avstrijski narodi. Poleg Madžarske so bila zlasti revolucionarna Italijanska tla. Cilj je bil ločitev pokrajin Lombardije in Venetije od Avstrije. V Venetiji so se pridružile italijanske čete upornikom in preostala cesarska posadka je moral izprazniti mesto, kjer je bila 23. marca 1848 proglašena republika San Marino. Spomladi 1848 po zmagi Radetzkega nad Piemontom je bilo zbranih tu 17.000 italijanskih borcev proti Avstrijem. Venezijo je bilo zaradi njene otoške lege med lagunami in morjem posebno težko obsegniti. Cesarski vojaki, ki so oblegali zunanjne utrdbe s celinske strani, so stali na vodi, ko so kopali strelski jarke. Zato so začeli razsajati med nimimi močvirskimi mrzlici in kolera. Ti dve bolezni sta pa razsajali tudi v Venecijo. Toda mesto se je junaska branila pod vodstvom vrilega horca adovkata Manina. Zaman sta povejnik in pozneje tudi sivovalci Radetzky pozivali oblegovance, naj se vdajo. Dočim je cesarska eskadra pod poveljstvom admiralja Lehra oblegala Venetijo od morja, se je pričel naskok na utrdbo Malighera. Po dva dni trajajočem obstrelevanju iz 89 težkih topov so morali Veneziani 26. maja prepuščiti sovražniku zadnje oporišče onstran lagune.

Prvi venezijani sami pa sovražniku niso mogeli nadaljevati napada, kajti most je bil porušen, avstrijski topovi pa 4 km oddaljene mesta niso dosegli. Te težko so bile znane tudi na Dunaju in nadporočniku v ondotni liveni topov Francu Uchatiusu, ki je bil že znan po svojih številnih izumih in njegovih glavnih sejmi. Nekaj časa je bilo močna burja raztrgala njegov šotor na krovu, od koder naj bi se bili baloni dvignili v zrak. Tudi naslednji dnevi so bili viharni. Uchatius je pisal v vojnega trabacila I.: 3. julija je pihal lohen vetrč ugodno proti Benetkom in bil sem srečen, da sem mogel spraviti en vagen proti Muranu nad sovražne ladje. V nevarnosti je bil tudi en francoski parnik. Poklican sem bil na admiralstvo ladjo, kjer sem bil za svoj balon pojavljen. 16. julija je poročal Uchatius s krovu vojne ladje Vulkan, da je prejšnji dan spuščal na Venezijo »skalice s svinčenimi kroglama« in da se je torek njegov načrt usrečil. Obenem je pa poročal, da je polovica njegovih vojakov zbolela za mrzlico in da bo mogla ladja vzdružiti brez popravil k vremenu še do 1. avgusta. Zato z baloni ni štedil, ker je nötel vse porabit.

Venezijani so se izguli na balone in sklanili so začeti jih. Neke noči bi se jim bilo skoraj posrečilo začeti fregatu »Venezia«. Uchatius pravi v svojem pismu, da se v dneh, ko n' mog spuščati balonov, nje-govo močvo krotakodasi z ribolovom. 22. julija je sp roči podčastnik iz Triesta, da 16. julija spustili zrak ře nekaj balonov, ki stecu n' so dosegli Venezije, pa pa sovražni področje. Toda zaloge premoga se bili tako skrle, da je bilo mogoče priraviti vroč zrak samo se za tri balone.

Ko je moral po nezadovoljstvu vojne ladje Vulkan v Trieste, kjer je posadka ocistila topove in spravila ladjo v red, je Uchatius prosil, naj ga premestita na drugo ladjo. Zato vsememo se je zavzemal za nadaljevanje bombardiranja s pomočjo balonov. Pisal je, da je vesel, da je mogel med nepristanimi nevihtami spraviti balone v Venetijo. Posadke mnogih grških in angleških ladji so pretirano poročale o strahu in grožjih, ki so jo širili Uchatiusovi baloni. Iz Triesta je pisal Uchatius, da se splošno govori o njegovih balonih. Foda poveljstvo morarce jih ni pripisvalo toljke važnosti, kakor on sam. Se preden je bila Venezia

— Torej je vse v redu.

Naslednjega dne je Kristijan naročil osedlati konja in odhalil je na izprehod kakor da nima pri tem nobenega namena. Izprehod z avtomobilom bi bil zahteval šoferja, a Kristijan je hotel biti sam.

Jahal je skozi Saint-Remy, ne da bi se bil ustavil pri doktorju Augagneu, po tem pa po bregu reke Seine do Dammarie. Zelo dobro je poznal ta gradic iz časov Ludvika XIII. Glavno pročelje je bilo obrnjeno proti slikoviti dolini. Ko je bil še čeck, se je igrал tu z otroki bivšega lastnika, veletovarnega iz ulice des Marais, prijatelja svojega očeta. Poznal je vsa pota prostranega parka, skrite koticke in skrivališča. Del parka je bil zaprt kot zasebna last, večin aje bila pa dostopna aširšemu občinstvu in po nji, pokrasnih drevoredih in bukovih gozdicih se so izprehajali fazani, po gošči so pa skakljali zajčki. Na stezici v parku je razjaha konja in ga vodil na uzdi za seboj tja do Seine.

Kar se je ustavil, kajti nekdo ga je bil poklical po imenu. Ozril se je in zagledal na oknu kmečke hiše dražesten obraz, ki se mu je prijazno smehl. Bila je Marietta de Fontenoy.

Oklevajoče se je ustavil, ker ni vedel, kaj bi storil.

— No, ti cigan, vsaj pozdravil bi me lahko.

Pristopil je k nji in ji segel v roko.

— Dober dan, torej. Marietta.

— No, to se siši že nekoliko lepše. Zdaj mi pa povej, kaj prav za prav počenjaš tu.

— Saj je to zemlja mojih prednikov... izprejam se tu.

— Toda zdi se mi, da se na tem svojem izpre-

hodu pošteno dolgočasiš.

— Kaj je pa privelo tebe v ta golobnjak?

— Jaz pa čitam in preganjam dolgas v pričakanju drugih, ki love tam dolni na reki rive. Najhujše pri tem pa je, da bo treba tudi pojesti, kar bodo ujeti in tega se naravnost bojim.

— O drugih govoris — kdo pa so ti drugi?

— Kdo neki, Steingel, mama Mauduitova in tvoja draga, dražestna Etienetta.

— Ali se počuti dobro?

— Prav nič se ne more pritoževati. Kaj pa ti?

— Tudi jaz se ne pritožujem.

— Najbrž nimaš povoda. Okreval si in vsa twoja

zunanjost priča, da se ti ne godi slabo. Toda čuj, Kristijan — midva sva bila vedno dobra prijatelja. O tebi pričovedujejo, da imaš ljubko ženo. Ali bi sprejel iz mojih ust nasvet in bi se po njem ravnal? Če ga sprejmeš, ne hodi nikoli več sem.

— Zakaj pa ne?

— Zato.

— Povej mi vendar...

— Ah, preveč radoveden si. Zdaj pa pojdi svojo

pot. S konjem bi te lahko kdaj videl tu in to mi

potrebno. Srečno pot. Nikar pa ne pozabi, kaj sem

recimo proti Montereum. To je vse, kar sem ti hotelova povediti. fant moj. V zahvalo za moj dober nasvet mi pa lahko pošlješ v Pariz zavoj svojih

najboljših likerjev. Zdaj pa z bogom!

S tuniske fronte: italijanski oddelki zavračajo s sprednjega položaja sovražnikov napad

V prvem četrtek leta je narasel na 150 milijonov. Nevtralne države namreč kupujejo v Ameriki vedno več zlata, na drugih strani je pa zastal zastoj v ameriški industriji pridobivanja zlata.

Hud potres v Alžiru

Silen potres je povzročil v pokrajini Constantine vzhodnega Alžira precejšnjo škodo. V Megiani je bilo porušenih več hiš. Trije prebivalci so umrli pod ruš